

Инновационные интерактивные технологии гендерного образования – это новые образовательные практики, направленные на распространение идеи гендерного равенства и повышение уровня гендерной сенситивности путем активного взаимодействия участников. К таким формам работы отнесены: гендерные кэмпы, гендерные квесты, флеш-мобы, форум-театры, гендерное спортивное ориентирование и др. Основными критериями использования интерактивных технологий гендерного образования в процессе профессиональной подготовки будущих педагогов являются: инновационность и гибкость содержания, групповое интерактивное взаимодействие, возможность практического применения имеющихся профессиональных знаний, творческий поисковый характер деятельности участников. Раскрыто алгоритм, особенности, преимущества и недостатки использования технологии Open Space («Открытое пространство») и квест-технологии в процессе формирования гендерной компетентности будущих педагогов.

Ключевые слова: интерактивные технологии, профессиональная подготовка, гендерное образование, гендерное воспитание, гендерные отношения, гендерная компетентность, Open Space («Открытое пространство»), квест.

Education, as one of the most important social institutions, has a significant impact on gender relations, which is why gender education and the formation of favorable conditions for gender socialization are relevant areas of professional activity of teachers who specialize in social education of the younger generation. To describe the possibility of using innovative interactive technologies of gender education in the process of training future educators. Innovative interactive technologies of gender education are described as new educational practices aimed at spreading the idea of gender equality and raising the level of gender sensitivity through active engagement of participants. Such work forms include: gender camps, gender quests, flash mobs, forum-theaters, gender sports orientation, and others. The characteristic features of interactive technologies of gender education are defined: algorithm, integrity, efficiency, ability to reproduce and orientation on the formation of gender-oriented skills of the teacher. The main criteria for using interactive technologies of gender education in the process of training future educators are: innovation and flexibility of content, group interactive interaction, the possibility of practical application of existing professional knowledge, creative, search character of the activities of participants. The algorithm, features, advantages and disadvantages of using Open Space technology and quest-technology in the process of formation of gender competence of future teachers are revealed. Thus, the proposed innovative interactive technologies of gender education increase the interest of young people in the gender perspective, strengthen the desire to change outdated gender stereotypes and form a new, harmonious system of gender interaction, allow more clearly understand the rules for building harmonious gender relations, familiarize with the method of conducting information and education on gender enlightenment, allow us to fully utilize the experience of the participants. The prospect of further research is the study of the benefits of using case technology and training technology to form the gender competence of future educators.

Key words: interactive technologies, vocational training, gender, gender education, gender relations, gender competence, open space, quest.

УДК 316.72:378:373.2.011.3-051(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-62-66

Добош Олена Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті розглядаються питання підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності в полікультурному освітньому середовищі Закарпаття; розкрито сутність полікультурної освіти майбутніх вихователів; на основі аналізу навчального плану зі спеціальності «Дошкільна освіта» визначено дисципліни та теми, дотичні до проблем полікультурності та підготовки майбутніх вихователів до діяльності у полікультурному освітньому середовищі; продемонстровано полікультурний ресурс дисциплін варіативної частини навчального плану.

Ключові слова: полікультурна освіта, полікультурна підготовка, полікультурне виховання, майбутній вихователь, полікультурне освітнє середовище, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Україна історично склалася й існує як багатонаціональна держава, де проживає більше 125 народностей, представлені майже всі світові релігії і раси, до складу населення якої входять різні етнічні спільноти. Цей аспект завжди відбивався на її соціально-економічному, політичному і культурному житті. Тому проблеми збереження і розвитку надбань народів, що населяють Україну виходять на перший план освітньої, кадрової та молодіжної політики регіонів. Актуальним також є пошук ефективних шляхів взаємодії різних етнокультур, зближення людей різних національностей та запобігання міжетнічних конфліктів, які мають місце на тлі політичного життя нашої держави. Значну роль у вирішенні цієї проблеми відіграє саме освіта, одним із завдань якої є підготовка особистості, здатної сприймати і розуміти не лише власні, а й культурні цінності інших народів, бути спроможною до міжетнічної і міжкультурної комунікації.

Полікультурне виховання ґрунтується на засадах гуманізму, свободи, рівності та соціальної справедливості у всебічному розвитку особистості та на створенні навчальним закладом умов для збереження й розвитку національних мов і культур. Взаємозбагачення духовного світу кожного народу за рахунок творчого поєднання національних здобутків інших націй є однією з установок полікультурного виховання. Порушення цієї єдності,

перебільшення соціальної функції домінуючого етносу створює загрозу для мирного співробітництва всіх людей незалежно від їх національної приналежності.

За визначенням В.Макаєва, «полікультурне виховання» – включає не тільки освіту людини, але й мету, завдання й основні напрямки формування особистості, готової й здатної жити у сучасному суспільстві. Під полікультурною освітою розуміється освіта, що включає прилучення підростаючого покоління до етнічної, національної і світової культури, розвиток на цій основі планетарної свідомості, формування готовності й умінь жити в багатонаціональному середовищі [5]. Полікультурне виховання слід розглядати як частину педагогічних зусиль, що забезпечують культурно-соціальну ідентифікацію особистості, відкрити іншим культурам. Зміст полікультурної освіти будується навколо чотирьох орієнтирів: соціокультурної ідентифікації особистості; освоєння системи понять і уявлень про полікультурне середовище; виховання позитивного відношення до багатогранного культурного оточення; розвитку навичок соціального спілкування. Пріоритетним завданням у цьому зв'язку виступає виховання духовної культури, яка найбільш чітко проявляється у взаємовідносинах людей, особливо в міжкультурних комунікаціях представників різних національностей. Цим обумовлюється актуалізація уваги педагогів,

вихователів-практиків до полікультурних аспектів освіти й виховання.

Отже, з'явилася потреба у вихованні міжкультурно обізнаної особистості в умовах полікультурного суспільства. За цих умов полікультурність освіти і виховання визначається одним із провідних принципів Національної доктрини розвитку освіти в Україні у XXI столітті та відтворюється у державних стандартах базової і повної шкільної освіти, Базовому компоненті дошкільної освіти.

Проблема полікультурної освіти залишається значимою для багатонаціонального регіону України – Закарпаття та вимагає реалізації полікультурності як шляху до вироблення толерантності у стосунках між представниками різних груп. За даними перепису 2001 року, на території області проживають представники понад 100 національностей. Найбільш чисельна група – українці 1010,1 тис. осіб або 80,5 %, угорці складають 151,5 тис. осіб або 12,1 %, румуни – 32,2 тис. осіб або 2,6 %, росіяни 31,0 тис. осіб або 2,5 %. Роми становлять 1,1 %, словаки 0,5 %, німці 0,3 %, білоруси 0,12 %, євреї 0,05 %, поляки 0,04 %. У всіх районах переважно більшість становлять українці, крім Берегівського району, де 76,1 % становлять угорці. Частково угорці проживають в Ужгородському, Виноградівському та Мукачівському районах і, відповідно до підсумку району, складають 33,4, 26,2 та 12,7 %. Населення румунської національності проживає в основному у Рахівському – 11,6 % та Тячівському районах – 12,4 %. Одні національні групи зосереджені більше у сільській місцевості (румуні), інші – у міській (росіяни, роми, словаки). Угорців майже порівну у сільському і міському ареалі [6].

Сфера освіти – один з ключових факторів забезпечення прав національних меншин. Станом на 2018 рік у Закарпатській області діяло 589 дошкільних закладів, з них 108 (18,34 %) забезпечували потреби національних меншин: з угорською мовою виховання 77, з українською та угорською – 22 (разом 16,8 %), з румунською – 3 (0,51 %), з українською та словацькою – 2, а також по одному закладу з українською та російською, українською та німецькою, угорською та російською мовами виховання [6]. Всі, хто навчається, повинні мати рівні можливості соціального розвитку відповідно до своїх потреб, незважаючи на етнічне походження, стать, соціальний статус, релігійні уподобання тощо.

Як бачимо, актуальною залишається проблема фахової підготовки вихователів до роботи в таких закладах освіти.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. У наш час у різних регіонах України, зокрема і на Закарпатті, йде накопичення досвіду організації роботи в закладах дошкільної освіти в нових соціально-економічних, культурних і політичних умовах. У зв'язку з цим реформування системи освіти потребує вдосконалення підготовки майбутніх вихователів, здатних здійснювати професійну діяльність у закладах дошкільної освіти з багатонаціональним складом. Важливість цього напрямку окреслена і в державних документах – Конституції України, законах України «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», Національній доктрині розвитку освіти в Україні, у яких закладені ідеї полікультурності та необхідність їх реалізації.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми свідчить про дослідження цього питання. Зокрема, проблема виховання культури міжнаціональних стосунків підростаючого покоління, підтримки і захисту особистості в її етичному становленні та самовираженні висвітлюються в працях П. Блонського, В. Водовозової, П. Каптерева, Я. Коменського, І. Песталотті, Ж. Руссо, В. Сухомлинського, Л. Толстого, К. Ушинського, С. Шацького, в яких вони наголошують на необхідності розвитку національної школи, виховання і навчання дітей на традиціях рідної та світової культури.

Вченими досліджено зміст і шляхи формування культури міжетнічних відносин студентської молоді у вищому навчальному закладі (Я. Довгополова, Є. Степанов), культури міжнаціонального спілкування (Т. Атрошенко), етнокультурної компетентності (О. Гуренко), готовності вчителів до професійної діяльності в

умовах полікультурного середовища (Л. Гончаренко, Н. Лалак), підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до професійної діяльності в полікультурному середовищі Криму (Е. Бахіча), педагогічні технології підготовки школярів і вчителів до толерантної міжкультурної комунікації (Г. Безюлева, Т. Білоус, С. Бондирева, І. Лощенова, А. Садохін, Ю. Тодорцева, Г. Шеламова та ін.). Окремі аспекти полікультурного виховання дітей дошкільного віку на засадах етнопедагогіки висвітлюються в працях Ю. Бочарова, О. Гуренко, Л. Кадирової, Л. Редькіної, М. Хайруллінової та ін.

На сьогоднішній день неухильно підвищується інтерес до насичення змісту вищого, шкільного та дошкільного виховання елементами національних культурних традицій і етнопедагогіки. На підтримку культурного розвитку етносів, що проживають в Україні, передбачено введення регіонального компонента в навчальні плани початкової і середньої освіти. Однак, упровадження ідеї полікультурної освіти зосереджено переважно на системі шкільної та вищої освіти: концепції виховання культури міжнаціонального спілкування (З. Гасанов), багатокультурної освіти (Г. Дмитрієв), мультикультурної освіти (А. Абсаямова, Н. Крилова, А. Шафрікова, М. Bernth, Y. Manning, J. Heiss та ін.), виховання національної самосвідомості та міжетнічної толерантності (Р. Белалов, В. Ботнар, О. Грива, Д. Зінов'єв, Н. Єдигова, З. Мубінова, Е. Суслова, Л. Ядрихинська та ін.), етнопедагогіки (Г. Волков, В. Ніколаєв, Т. Поніманська, Л. Редькіна, М. Тайчинов). За безумовної важливості цих досліджень ступінь розробки проблеми підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до професійної діяльності в полікультурному освітньому середовищі і, зокрема, Закарпаття, залишається недостатньою. Педагогічна значущість досліджуваної проблеми обумовила мету статті.

Мета статті: виявити особливості підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти Закарпаття до професійної діяльності в умовах полікультурного освітнього середовища.

Результати дослідження. Проблеми глобалізації ініціюють актуальність підготовки педагогів до виховання громадян, здатних до відродження, збереження та примноження надбань вітчизняної культури загалом й етнічної, зокрема. Суспільство висуває якісно нові вимоги до підготовки педагогічних кадрів. Поряд із загальною професійною компетентністю педагогів на порядок денний стало питання формування етнокультурної компетентності майбутніх спеціалістів у галузі освіти і в першу чергу тих, хто покликаний діяти в поліетнічному середовищі.

Розгляд даного питання неможливий без уточнення змісту основних понять. Е. Бахіча розглядала готовність вихователя до професійної діяльності в полікультурному середовищі особливим випадком прояву означеної готовності, що зумовлюється специфічними рисами спільноти, де функціонують заклади дошкільної освіти і де вихователь здійснює свою діяльність. Підготовка як результат виявляється у компетентності, готовності, професійній майстерності, професіоналізмі тощо, що свідчить про спроможність людини, фахівця виконувати діяльність, оволодіння якою складає мету підготовки, її зміст і спрямованість.

А. Богданова зазначає, що полікультурне освітнє середовище сприяє успішній інтеграції особистості у національну та світову культуру, формує як власне етнічну так і загальнонаціональну самосвідомість індивіда. Багатокультурне середовище формує багатокультурну особистість, зовсім іншу, більш гармонійну форму існування сучасної людини, допомагає їй знайти своє місце в системі взаємозв'язків на соціальному, культурному, економічному та інших рівнях [2].

Полікультурне освітнє середовище ЗВО являє собою «духовно насичену атмосферу ділових і міжособистісних контактів, що зумовлює світогляд, стиль мислення й поведінку включених у неї суб'єктів і стимулює в них потребу доручення до загальнонаціональних і загальнолюдських духовних цінностей; установка з багатокультурним контингентом, що включає різноковий, багатонаціональний і різноконфесійний

професорсько-викладацький і студентський склад, покликана задовольнити освітні, соціокультурні адаптивні потреби студентів» [3].

Основними функціями полікультурного освітнього середовища є полікультурна освіта, знайомство не тільки зі своєю національною культурою, але й з культурами інших народів світу); ціннісно-орієнтаційна функція (формування системи ціннісних орієнтацій і відносин у процесі міжетнічної взаємодії); функція полікультурного самозбереження (дає можливість зберігати й охороняти свою індивідуальність, розібратися у своїх етнопсихологічних і полікультурних особливостях); функція соціальної адаптації (забезпечує виховання громадянина, що опікується про збереження цілісності своєї держави, а також ефективно пристосовування студентів до умов життя в сучасному полікультурному суспільстві); креативна функція (сприяє реалізації творчого потенціалу особистості через розвиток як пізнавальної, такі соціальної активності) [4].

Враховуючи результати досліджень Т. Атрощенко, А. Солодкої, Е. Степанова можна виділити основні напрями полікультурної підготовки майбутнього педагога: формування і розвиток національної свідомості, міжнаціональної толерантності; формування конфліктної компетентності; формування національної ідентичності; виховання культури міжнаціональної взаємодії і спілкування; формування і розвиток полікультурної компетентності; інтернаціональне виховання, виховання у душі світу; формування особових якостей педагога; розвиток умінь і навиків в педагогічній практиці в області полікультурного освіти.

Полікультурна підготовка вихователя закладу дошкільної освіти – це складний, багатоплановий процес, що вимагає попереднього осмислення його цілей, завдань, змісту, технології здійснення на кожному його етапі й залежний від конкретних соціокультурних і педагогічних умов й обставин. Ми вважаємо, що у змісті полікультурної освіти майбутніх вихователів має бути матеріал про особливості існування полікультурного соціуму, педагогічні технології професійної діяльності у полікультурному просторі.

Таким чином, полікультурна освіта майбутнього вихователя як складовий компонент його професійної освіти має бути спрямована на засвоєння культурно-освітніх цінностей інших культур на основі знання культури своєї етногрупи, оволодіння спеціальними соціально-педагогічними технологіями, що дозволить реалізувати власний професійний потенціал у роботі з поліетнічним складом населення.

В умовах навчального процесу на педагогічному факультеті Мукачівського державного університету є передумови для реалізації полікультурної освіти майбутніх вихователів. Розглянемо змістову складову полікультурної освіти професійної підготовки майбутніх вихователів. Майбутні вихователі залучаються до різноманітності відносин, пов'язаних з професійною діяльністю. Використання таких форм та методів організації навчальної діяльності як ділові та рольові ігри, методи мікророзповідання та моделювання фрагментів виховних проєктів, навчальні конференції, методичні семінари, лекції-діалоги, різноманітні конкурси (конкурс педагогічних талантів, виставки-ярмарки, захист творчих проєктів), самостійна робота студентів з написання рефератів, доповідей, наукових статей, пошуковий і дослідницький підходи до засвоєння знань, умінь та навичок, педагогічні практики сприяють професійному розвитку студентів. Реалізація полікультурної освіти здійснюється за умови використання потенціалів полікультурного освітнього середовища, соціокультурного оточення з метою задоволення пізнавальних, культурних, освітніх інтересів і потреб студентів, виховання їх у душі миру.

Полікультурний потенціал окремих предметів базується на можливості посилення аспектів полікультурного виховання й формування полікультурної компетентності в змісті навчального матеріалу, яке забезпечує успішний розв'язок поставлених завдань.

зв'язок досліджуваного матеріалу з життям, майбутніми особистими й професійними планами студента.

Особливий інтерес представляє для нас блок дисциплін циклу професійно-орієнтованої підготовки. Відбір змісту навчального матеріалу здійснюється на основі акцентування уваги на ціннісних і моральних аспектах, що становлять полікультурну компетентність.

Прокоментуємо зміст дисциплін, дотичних до проблем полікультурності та професійної діяльності у поліетнічному середовищі. Так, у межах «Педагогіки дошкільної» та «Історії дошкільної педагогіки» майбутні вихователі вивчають питання «Зарубіжна школа і педагогіка першої половини ХХ ст.», в якому представлені особливості систем освіти у зарубіжних країнах. У темі «Національне виховання» розкривається поняття «національне виховання», сутність і особливості національного виховання, принципи національного виховання; висвітлюється проблема національного виховання як фактору цілісного формування особистості; визначаються напрями національного виховання та основні шляхи реалізації національного виховання. У темі «Зміст освіти в національній школі» представлено аналіз змісту освіти зарубіжної школи комплексно.

Найповніше феномен полікультурності представлено в навчальній дисципліні «Етнопсихологія». При розв'язанні навчальних завдань використовуються матеріали, факти історичної й культурної спадщини своєї країни і, зокрема, Закарпаття. При вивченні предмету «Основи природознавства з методикою викладання» використовується красномовний матеріал, з предмету «Методика проведення занять з народознавства в ДНЗ» урахуються місцеві традиції й культурні цінності. В процесі вивчення окремих тем фахових методик студенти залучаються до обговорення й вирішення актуальних проблем світу, країни, місцевих проблем.

Полікультурний аспект мовного виховання висвітлює навчальна дисципліна «Методика навчання української мови в ДНЗ з мовами національних меншин». Аналіз навчальних та робочих програм дисциплін циклу професійно-орієнтованої підготовки дозволяє стверджувати, що найповніше проблеми полікультурності та педагогічної роботи можуть розкрити спеціально розроблені дисципліни, тобто дисципліни варіативної частини навчального плану. Так, у навчальні плани підготовки магістрів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» введено дисципліну «Становлення і розвиток системи професійних педагогічних закладів з підготовки фахівців дошкільної освіти (на прикладі Закарпаття)», метою якої є висвітлення історичного досвіду та особливостей зародження, становлення та розвитку системи професійних педагогічних закладів з підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів, обґрунтування можливості його використання у процесі професійної підготовки вихователів дошкільних установ на сучасному етапі розвитку вітчизняної вищої педагогічної освіти, формування вміння характеризувати основні напрями педагогічної думки на різних етапах еволюції суспільства.

Дисципліна «Становлення і розвиток системи професійних педагогічних закладів з підготовки фахівців дошкільної освіти (на прикладі Закарпаття)» передбачає: вивчення історичних, культурно-освітніх передумов становлення суспільного дошкільного виховання і професійної підготовки педагогів для дошкільних закладів освіти на західноукраїнських землях; періодизації розвитку дошкільного виховання і професійної підготовки вихователів на західноукраїнських землях; з'ясування місця і значення навчальних закладів різних типів у системі професійної підготовки вихователів дошкільних установ; аналіз еволюції змісту професійної підготовки майбутніх вихователів; розкриття зв'язку теоретичного навчання і педагогічної практики, виявлення регіональних особливостей організації навчально-виховного процесу; вивчення можливості використання історичного досвіду з підготовки дошкільних педагогів у навчально-виховному процесі на педагогічних факультетах вищих навчальних закладів.

У процесі вивчення даної дисципліни студенти повинні:

– знати історичні, культурно-освітні передумови становлення та розвитку професійної підготовки вихователів на Закарпатті; регіональні особливості, відмінності в професійній підготовці на різних історичних етапах становлення професії «вихователь»;

– вміти аналізувати та давати принципову оцінку різним педагогічним концепціям і теоріям; творчо використовувати кращі надбання педагогічної спадщини під час розв'язання сучасних актуальних проблем.

Програма педагогічної полікультурної освіти повинна формувати загальні педагогічні знання і вміння, професійно-особистісні якості педагога і якості, які дають можливість працювати у багатонаціональному колективі. Вихователь має володіти високими моральними якостями, любити своїх дітей незалежно від їх етнічної, культурної, релігійної приналежності. Кваліфікований майбутній вихователь дітей дошкільного віку повинен володіти методикою використання національних ігор, національної художньої літератури, живопису, декоративно-ужиткового мистецтва, музики різних народів як засобів полікультурного виховання. Саме такі якості формуються у студентів у процесі їх фахового становлення.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Підготовка майбутніх вихователів ЗДО до реалізації завдання полікультурного виховання дітей дошкільного віку – важлива складова їх професійної підготовки. Полікультурний потенціал освітнього процесу має яскраво виражену спрямованість і обумовлений такими складовими, як культура управління системою функціонування полікультурного освітнього середовища з формування полікультурної компетентності, технологічна оснащеність освітнього процесу формування полікультурної компетентності, атмосфера занять, їхня організаційна й методична форма.

Отже, полікультурна освіта, полікультурна підготовка майбутніх вихователів є складовою частиною професійно-педагогічної підготовки, мета і результат якої спрямовані на засвоєння культурно-освітніх цінностей інших культур на основі знання культури своєї етнічної групи, оволодіння спеціальними технологіями, що дозволить реалізувати власний професійний потенціал у роботі з поліетнічним складом населення регіону. Перспективою подальших пошуків у напрямі дослідження є реалізація полікультурної складової у зміст професійної освіти майбутніх вихователів.

Список використаних джерел

1. Атрощенко Т. О. Розвиток культури міжнаціонального спілкування майбутнього вчителя початкових класів: Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.04.– Київ, 2003.–21 с.
2. Богданова А.И. Поликультурная образовательная среда // Современные наукоемкие технологии. – 2011. – №1 – С. 113-115 URL : [Електронний ресурс]: режим доступу: www.rae.ru/snt/?section=content&op=show_article&article_id=6731
3. Грива О.А. Соціально-педагогічна модель формування толерантності у дітей та молоді в полікультурному суспільстві / О.А. Грива // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Київ-Житомир : вид-во ЖДУ, 2004. – Кн. 1. – С. 46–52.
4. Лурье Л.И. Моделирование региональных образовательных систем: учеб. / Л.И. Лурье. – М. : Гардарики, 2006. – 287 с.
5. Макаев В. В. Поликультурное образование – актуальные проблемы современной школы / Макаев В. В., Малькова З. А., Супрунова Л. Л. // Педагогика. – 1999. – № 4. – С. 3–10.
6. Національні меншини Закарпаття: більшому – більше, меншому – менше URL : [Електронний ресурс]: // режим доступу: <http://uchoose.info/natsionalni-menshyny-zakarpattia-bilshomu-bilshe-menshomu-menshe/>
7. Солодка А.К. Полікультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів: Автореф. дис. На здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.07.– Київ, 2005. – 20с.
8. Степанов Є.П. Формування культури міжетнічних відносин у студентів вищих навчальних закладів: Автореф. дис. На здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.07.– Луганськ., 2004. – 20с.

References

1. Atroshchenko, T.O., 2003. Rozvytok kultury mizhnatsionalnoho spilkuvannya maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv [Development of the culture of inter-ethnic communication of the future teacher of elementary school]. Author's abstract. dis. for the sciences degree cand. ped sciences. Kiev
2. Bohdanova, A.Y., 2011. Polykulturaia obrazovatelnaia sereda [Polycultural educational environment]. *Modern high-tech technologists*, [online] 1, pp. 113-115. Available from: www.rae.ru/snt/?section=content&op=show_article&article_id=6731 [Accessed 7 May 2019]
3. Hryva, O.A., 2004. Sotsialno-pedahohichna model formuvannya tolerantnosti u ditei ta molodi v polikulturnomu suspilstvi [Social-pedagogical model of tolerance formation in children and youth in a multicultural society]. *Theoretical and methodical problems of education of children and pupils*, 1, pp. 46-52.
4. Lure, L.Y. 2006. Modelirovaniye rehyonalnykh obrazovatelnykh system [Modeling of regional educational systems]. Moscow: Hardaryky.
5. Makaev, V.V., Malkova, Z.A. and Suprunova, L.L. 1999. Polykulturnoe obrazovaniye – aktualnye problemy sovremennoi shkoly [Polycultural education - actual problems of modern school]. *Pedagogy*, 4, pp. 3–10.
6. Natsionalni menshyny Zakarpattia: bilshomu – bilshe, menshomu – menshe [National Minorities of Transcarpathia: larger - more, smaller - less]. [online] Available at: <http://uchoose.info/natsionalni-menshyny-zakarpattia-bilshomu-bilshe-menshomu-menshe/> [Accessed 7 May 2019].
7. Solodka, A.K. 2005 Polikulture vykhovannya starshoklasnykiv u protsesi vyvchennia humanitarnykh predmetiv [Polycultural education of high school students in the process of studying humanities]. Author's. abstract. dis. for the sciences. degree. cand. ped. Sciences. Kiev.
8. Stepanov, Ye.P. 2004. Formuvannya kultury mizhetnichnykh vidnosyn u studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv [Formation of the culture of interethnic relations among students of higher educational establishments]. Author's abstract. dis. for the sciences. degree. cand. ped.sciences. Lugansk

В статті розглядаються питання підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності в полікультурному освітньому середовищі Закарпаття; розкрито сутність полікультурного виховання майбутніх вихователів; на основі аналізу навчального плану за спеціальністю «Дошкільне виховання» визначено дисципліни та теми, що стосуються проблем полікультурності та підготовки майбутніх вихователів до діяльності в полікультурному освітньому середовищі; продемонстровано полікультурний ресурс дисципліни варіативної частини навчального плану.

Ключевые слова: полікультурне виховання, полікультурна підготовка, полікультурне виховання, майбутній вихователь, полікультурна освітня середовище, професійна підготовка.

The article has dealt with the problems of preparing of future educators for professional activity in Transcarpathian multicultural educational environment; it has been revealed the sense of multicultural education of future educators; on the basis of the analysis of the curriculum of the specialty "Preschool education", identified the disciplines and themes that are tangible to the problems of multiculture and the training of future educators for the activities in the multicultural educational environment; demonstrated the multicultural resource of the discipline of the curriculum. The purpose of the article is to identify the peculiarities of training of future educators of preschool educational establishments of Transcarpathia for professional activity in a multicultural educational environment. The problems of globalization initiate the relevance of training teachers to educate citizens capable of reviving, preserving and enhancing the achievements of national culture in general and ethnic, in particular. Society puts forward qualitatively new requirements to the training of pedagogical staff. There has been questions about the formation of ethnocultural competence of future professionals in the field of education and, above all, those who are called to act in a multi-ethnic environment. The multicultural preparation of the teacher of the preschool educational establishment is a complex, multi-faceted process that requires a prior comprehension of its goals, objectives, content, technologies at every stage and dependent on specific socio-cultural and pedagogical conditions and circumstances. We believe that the content of multicultural education of future educators should have material about the peculiarities of the existence of the multicultural society, pedagogical technologies of professional activity in the multicultural environment. Thus, multicultural education of the future educator as an integral part of his professional education should be aimed at assimilating the cultural and educational values of other cultures on the basis of knowledge of the culture of their ethno group, mastering special social and pedagogical technologies, which will allow to realize their own professional potential in work with polyethnic population. In conditions of the educational process at the Pedagogical Faculty of Mukachevo State University there are preconditions for the implementation of multicultural education of future educators. An analysis of the programs of the disciplines of the cycle of professional-oriented training allows us to state that the most complete problems of multiculturalism and pedagogical work can reveal specially developed disciplines, that is, disciplines of the variational part of the curriculum. Thus, in the curricula of masters training of specialty 012 "Preschool education" the discipline "Formation and development of the system of professional pedagogical establishments for the training of preschool educators (for example, Transcarpathia)" has been introduced, the purpose of which is to highlight the historical experience and features of the birth, formation and development of the system of professional pedagogical institutions for the training of preschool educators, justification of the possibility of its usage in the process of vocational training of preschool education instructors in the present stage of development of the national higher pedagogical education, the formation of the ability to characterize the main directions of pedagogical thought at various stages of the society evolution. Multicultural education, multicultural training of future educators is an integral part of vocational and pedagogical training, the purpose and result of which are aimed at assimilating the cultural and educational values of other cultures on the basis of knowledge of the culture of their ethnogroup, mastering special technologies, which will allow to realize their own professional potential in work with multi-ethnic population.

Key words: multicultural education, multicultural training, multicultural upbringing, future educator, multicultural educational environment, professional training.

УДК 373.5.016:502/504:004.928(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-66-70

Ігнатишин Микола Іванович,
кандидат технічних наук, доцент,

Хімич Валентин Іванович,

старший викладач,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ВИКОРИСТАННЯ АНІМАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В СЕРЕДНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто проблему використання освітніх технологій та роль природничих дисциплін у розвитку уяви учнів, запропоновано пакети комп'ютерних програм для візуалізації навчального матеріалу. Для активізації уяви та покращення сприйняття матеріалу розроблено програму в пакеті Mathcad з подальшою анімацією руху пружного маятника. Застосовані інтерактивні елементи, що дозволяють змінювати параметри системи і характер руху, які служать додатковим каталізатором процесу уяви.

Ключові слова: освітні технології, комп'ютерні технології, викладання дисциплін природничого циклу.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку середньої та вищої освіти висувають досить жорсткі вимоги не тільки до якості знань учнів, а й до умінь і навичок використання комп'ютерних технологій для вирішення різних освітніх завдань [1]. На сьогоднішній день активно впроваджуються комп'ютерні технології безпосередньо в навчальні дисципліни як природничо-наукового, так і гуманітарного циклів [2].

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. У зв'язку з введенням профільного навчання в старших класах середньої школи питання про використання систем комп'ютерних технологій набув додаткової вагомості, оскільки дисципліни природничого циклу, в першу чергу математика і фізика, є базисом для впровадження комплексного підходу у викладанні таких курсів [3].

Значна кількість шкільних завдань, що вимагають комплексних рутинних обчислень, можуть бути ефективно, а головне – коректно, вирішені засобами систем комп'ютерної математики. На основі цього у навчальному процесі з'являється додатковий резерв часу, відкривається можливість використовувати нові методи навчання і вивчення математики, фізики й інших дисциплін. Однак слід враховувати, що навчання технологіям далеко не завжди тотожне розвитку світогляду учня, його

теоретичним знанням. Звідси виникає питання – коли і де в процесі вивчення, зокрема, природничих дисциплін, розумно використовувати освітні технології типу Mathcad [4, с. 5].

В. Бертяев, В. Бойчук, Я. Кіницький, В. Хваржевський, М. Марченко наголошують на широкому застосуванні комп'ютерних технологій у вищій школі при вивченні дисциплін «Теоретична механіка» [6, 7], «Опір матеріалів», «Теорія машин та механізмів» [8] і ін. Використання ж анімаційної технології надає практично необмежені можливості для вивчення геометричних образів в динаміці.

Мета статті: розробити програму в пакеті Mathcad для вивчення явища механічних коливань, які розглядаються в курсі фізики в школі, а також в університетських курсах.

Результати дослідження. Механічні системи є найбільш розповсюдженими технічними системами, вони мають більше розповсюдження, ніж інші, – електричні, оптичні і т. п. Механічні системи (надалі, – механізми) мають широке застосування в різному роду виробничих та транспортних машинах. Ланки механізмів здійснюють складні рухи, зокрема такі, що повторюються, – періодичні. Вивчення, дослідження та комп'ютерне моделювання періодичних рухів ланок механізму не втрачає актуальності.